Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen asiantuntijalausunto

Viite: Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö 27.1.2026.

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Kaakkois-Suomen poliisilaitokselta asiantuntijalausuntoa Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta VNS 6/2025 vp kuulemista varten.

2 Lausunto

2.1 Sisäinen turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

Selonteossa on tunnistettu hyvin merkittävimmät turvallisuusympäristön muutoksen aiheuttamat haasteet ja velvoitteet. Lausunnossamme tuomme esille paikallispoliisin toimintaan liittyviä näkökulmia, joilla on vaikutuksia selontekoon kirjattujen velvoitteiden hoitamisessa.

Oikeusvaltion määrittelemisessä tulee riippumattoman oikeuslaitoksen lisäksi huomioida sisäisen turvallisuuden muut toimijat. Poliisin rooli on normaalioloissa merkittävä ja laaja sisäisen turvallisuuden uhkien ennalta estävässä toiminnassa ja erilaisten häiriötilanteiden hoitamisessa. Korkea luottamus poliisihallintoon luo resilienssiä ja uskottavuutta viranomaistoimintaan. Nykyisessä turvallisuusympäristössä poliisi antaa toiminnallisen vasteen häiriötilanteiden alkuvaiheissa sekä tuottaa lakisääteisten tehtäviensä kautta laajan tilannekuvan yhteiskunnan käyttöön. Poliisin toiminnalla pystytään akuutissa vaiheessa vaikuttamaan uusien turvallisuusuhkien havaitsemiseen ja niiden torjumiseen.

Muuttuvassa toimintaympäristössä tulee huomioida ja turvata pitkäjänteisellä suunnittelulla poliisin toimintaedellytykset niin henkilöstön kuin tarvittavan välineistön osalta. Toimintaedellytyksien osalta poliisille tulee mahdollistaa toimipisteverkoston nykyistä joustavampi suunnittelu operatiivisen poliisitoiminnan näkökulmasta. Poliisin käyntiasiakaspalvelun velvoittaminen valtion yhteisiin toimipisteisiin aiheuttaa toiminnallisia haasteita. Poliisin palvelujen tuottaminen on rakennettu palvelemaan operatiivista toimintaa, mistä jonkin osa-alueen irrottaminen vaikuttaa kokonaisuuteen.

Toiminnallisen vasteen muodostamisessa poliisille tulee mahdollistaa riittävän reservi pitkäkestoisten häiriötilanteiden hallintaan huomioiden ensivasteviranomaisen rooli ja toimivaltuudet. Erilaisista toimintaympäristön muutoksen asettamista vaatimuksista huolimatta poliisi joutuu kohdentamaan osoitetut lisäresurssit rikostorjuntaan ja erityisesti ns. päivittäisrikosten tutkintaan. Kyseinen seikka on haasteellinen varautumisen ja toiminnan kehittämisen näkökulmasta. Muuttunut toiminta- ja turvallisuusympäristö vaatii eri-

tyisosaajien rekrytoimista. Kasvaneista vaatimuksista huolimatta poliisin tulee tarjota riittävät valvonta- ja hälytystoiminnan sekä lupahallinnon palvelut myös harvaan asutulla alueella.

Erilaisista vapaaehtoistoimijoista ja järjestöistä huolimatta päävastuu sisäisen turvallisuuden toiminnasta tulee olla viranomaisilla. Asiassa tulee kuitenkin huomioida riittävän ja tarkoituksenmukaisen tilannekuvan välittämisen mahdollisuus yksityiselle sektorille.

Sotilasliitto Nato vaikuttaa merkittävästi sisäisen turvallisuuden toimintaan. Johtamisjärjestelyiden tulee olla yhteensopivat myös muiden viranomaisten kuin Puolustusvoimien osalta. Normaalioloissa korostuu kansallisen lainsäädännön velvoittavuus ulkomaisten sotilasjoukkojen osallistuessa Puolustusvoimien toimintaan Suomessa.

2.2 Sisäisen turvallisuuden painopisteet ja tavoitteet

Järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjunnassa tarvitaan riittävät toimivaltuudet sekä mahdollisuus kohdentaa voimavaroja kyseisten rikosten ennalta estämiseen ja tutkintaan. Erityisesti ns. massarikosten osalta rikosprosessin kokonaisuutta tulee kehittää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kuormittavuuden näkökulmasta.

Rikollisuuden ja rikosten torjunnan osalta on huomioitava, että rikosten kokonaismäärän kehityksestä huolimatta vakavan rikollisuuden paljastamisessa poliisin aktiivinen toiminta vaatii riittävän resurssin ja lainsäädännöllisen tuen erityisesti lapsiin kohdistuneissa ja tietoverkkoon kohdistuvissa rikoksissa. Toistuvasti vakaviin rikoksiin syyllistyneille alaikäisille tulee olla sijoituspaikkaverkosto, minkä avulla ennalta estetään rikoksia ja taataan nuorten turvallinen säilössä pitäminen. Alaikäisiin ja mielenterveysongelmiin liittyvät tehtävät näkyvät merkittävästi poliisin turvaamistehtävien määrässä. Laajat muutokset yhteiskunnan taloudellisessa toimintaympäristössä heijastuvat vuosien viiveellä viranomaisten talousrikostutkintaan.

Itärajan suhteen on valmistauduttava vaihtoehtoisiin kehityskulkuihin hyvinkin nopeissa aikaikkunoissa. Kaakkois-Suomen poliisilaitos on varautunut välineellistettyyn maahanmuuttoon etukäteen yhteistyössä ja osana Migrin ja Kaakkois-Suomen rajavartioston kanssa, missä eri toimenpiteet mm. tiedustelu, yhteistoiminta, harjoittelu ja lainsäädäntö tukevat toisiaan. Tällä hetkellä toiminnan merkittävin haavoittuvuus on ennakointi. Vaikka rajanylityksiä voidaan rajoittaa, ihmisiä voi silti päätyä Suomeen. Tämän vuoksi viranomaisilla on oltava mm. riittävä määrä nopeasti käyttöönotettavia tiloja, selkeät mallit lyhytaikaiseen majoitukseen ja riittävä henkilöstöreservi suorittamaan annettua ja suunniteltua tehtävää. Jos kapasiteetti jollakin osa-alueella pettää, syntyy nopeasti kaaos – ja juuri sitä välineellistämisellä haetaan. Välineellistetyssä maahanmuutossa yksi haavoittuvuus on lisäksi epäselvä viestintä. Haasteeseen vastataan ennakkoon laadituilla viestintämalleilla häiriötilanteisiin sekä aktiivisilla disinformaation torjuntatoimenpiteillä sosiaalisessa mediassa. Lainsäädäntöä tulee testata etukäteen. Valmiuslaki on olemassa, mutta sen käytännön soveltaminen on vähäistä, jonka vuoksi viranomaisten tulkinnat voivat erota toisistaan. Oikeudelliset riskit realisoituvat vasta häiriötilanteissa.

Laittoman maahantulon torjunnassa on huomioitava, että erityisesti Itärajan läheisyyden poliisilaitoksille tulee mahdollistaa riittävä vaste resurssien osalta välineellistetyn maahantulon torjuntaan sekä maahanmuuttoon kytkeytyvien rikosten tutkintaan. Itärajan lisäksi Kaakkois-Suomen alueella on satamia, joissa kansainvälisten rahtiyhteyksien vuoksi on merkittävä riski järjestäytyneen rikollisuuden kasvulle. Viranomaisten toimivaltuudet ja tehtävät tulee olla tarkkarajaisia. Nykyisessä turvallisuustilanteessa erityisesti Itärajaan liittyvässä toiminnassa tulee noudattaa viranomaisten tehtäväjakoa. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden turvaaminen on poliisin ydintehtäviä myös rajan läheisyydessä. Poliisin johtamisjärjestelmä ja johtovastuuasetelma on kehitetty vastaamaan kaikkiin sisäisen turvallisuuden tehtäviin. Tehtäviin kuuluu suoritusvastuu myös hybridiuhkiin liittyvissä tehtävissä. Asiassa on huomioitava, että erilaisilla häiriötilanteiden hallintaan liittyvillä käsitteillä ei ole tarkkaa määritelmää tai oikeudellista merkitystä.

Itärajan lisäksi Kaakkois-Suomen alueella on satamia, joissa kansainvälisten rahtiyhteyksien vuoksi on merkittävä riski järjestäytyneen rikollisuuden kasvulle. Viranomaisten toimivaltuudet ja tehtävät tulee olla tarkkarajaisia. Huoltovarmuuden kannalta Kotka – Haminan satamalla on tärkeä asema Suomessa, jonka vuoksi riskit on tarpeellista tunnistaa ajoissa ja tehdä tarpeelliset varautumiseen liittyvät toimenpiteet. Satamassa on työpaikkoja yhteensä noin 7000 ja alueella toimii paljon operaattoreita, joista osa operaattoreista ja henkilöstöstä kytkeytyy suoraan tai epäsuorasti Venäjään tai Baltiaan. Satama rikoksia mahdollistavana alueena on yksi poliisin huolenaiheista. Suomalaisen ja myös venäläisen järjestäytyneen rikollisuuden pyrkiminen alueelle ja sinne sijoittuminen on poliisin tiedossa. Valtiolliset toimijat mm. kiinalaiset ovat kiinnostuneita satamista ja muista alueen investointimahdollisuuksista. Esimerkiksi satamien hallinnointi koostuu pääasiallisesti omistajakaupunkien luottamushenkilöistä, joilla näkökulmana voi olla alueen elinvoimaisuuden lisääminen, jolloin turvallisuushuolet saattavat jäädä vähemmälle huomioille. Riskialttiit investointi- ja ostoyritykset ovat tärkeää tunnistaa etukäteen. Kriittisen infrastruktuurin osalta yksityiselle sektorille tulee CER -direktiivin lisäksi antaa nykyistä kattavampi vastuu ja velvoite suojaamistoimenpiteistä sekä tiedon välittämisestä viranomaisille tarvittaessa lainsäädännön avulla. Kuluvanvalvontaa ja pääsynhallintaa kriittisen infran alueelle, kuten satama-alueille tulee määrätietoisesti parantaa. Esimerkiksi lentoasemien turvallisuusjärjestelyjä olisi soveltuvin osin otettava käyttöön myös satama-alueilla.

Poliisien tarvittavaan määrään vaikuttaa oleellisesti edellä kuvatut haasteet ulkomaisen rikollisuuden, kyberrikollisuuden sekä tietoverkkoavusteisen rikollisuuden määrän ja laadun kehityksessä. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja luottamuksen säilyttämisen näkökulmasta poliisilaitoksen tulee priorisoida useita eri rikostutkintoja muiden edelle. Esimerkiksi lapsiin kohdistuneet ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvät rikokset ja teot ovat käsiteltävä kiireellisenä. Kaakkois-Suomen alueen negatiivisesta väestökehityksestä huolimatta toiminnallinen kyvykkyys vaatii tietyn poliisien määrän. Raja-alueen läheisyyden turvallisuuden tuottamisella on merkittäviä vaikutuksia sisäisen turvallisuuden kokonaisuuteen.

Ari Karvonen, poliisipäällikkö

Pekka Koistinen, apulaispoliisipäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 09.02.2026 klo 14:56. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Vuorikatu 1, PL 113, 45101 Kouvola
kirjaamo.kaakkois-suomi@poliisi.fi
Puhelin 0295 430 331, poliisi.fi